

1890-04-16

AFSENDER

Emil Hannover

MODTAGER

Johan Rohde

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

Rom

Omtalte personer:

Albert Berendsen

Edvard Brandes

Georg Brandes

Rasmus Christiansen

Alice Hannover

Ola Hansson

Frants Henningsen

Sophus Michaëlis

Johan Victorinus Pingel

Jean-Francois Rafaëlli

Valdemar Vedel

Arkivplacering:

Den Hirschsprungske Samling

DOKUMENTINDHOLD

Alice Hannover er stadig syg af lungehindebetændelse, men er heldigvis i bedring. Hun kan dog ikke tage på udflugter i øjeblikket, så Hannover må gå på opdagelse i Rom alene. På trods af disse omstændigheder har Hannover haft vældig glæde af opholdet og de mange indtryk. Hannover vil gerne høre mere hjemmefra. Han har hørt, at Rohde har fået afvist de fleste af sine billeder af censurkomitéen for Charlottenborgs forårsudstilling, og Hannover "lykønsker" ham hermed. I det hele taget er Hannover rasende over sagernes tilstand derhjemme. Særligt Ola Hanssons udfald imod Georg Brandes i "Freie Bühne" er Hannover gal over. Brandes har på det seneste været udsat for kritik, og Hannover ville, hvis han havde været hjemme, have sat et forsvarsskrift for Brandes i værk. Hannover vil gerne høre noget om offentlighedens modtagelse af forårsudstillingen. Rafaëlli har fået oversat Hannovers afhandling om sig og er i den forbindelse kommet med nogle bemærkninger. Rafaëlli har været kritisk overfor den danske kunst på verdensudstillingen.

TRANSSKRIFTION

Hotel du Midi, Via delle Finanze

Rom, d. 16.IV.90

Kjære Ven,

Jeg tænker mig, De længe efter at høre noget nærmere om min Kones Helbred. Jeg har været saa optagen, at jeg først i Dag finder Tid til at skrive til Dem, hvad jeg for længe siden burde have gjort. Det var desværre sørgelige Resultater, som Undersøgelsen af min Kone her i Rom gav. Dr. Bull forefandt hele den venstre Lunge angreben, og vi har været aldeles fortvivlede. Nu har det beroliget os noget, at der har været god Fremgang i det 14 Dage, vi har tilbragt her, hvoraf Dr. Bull slutter, at i hvert Fald en væsentlig Del af Ondet er akut og altsaa vil kunne hæves, – forhaabentlig. Han mener, at min Kone ved sin Afrejse har haft en Lungehindebetændelse, som paa Rejsen naturligvis har udviklet sig. Han har nu taget hende grundig under Behandling, undersøger hende med faa Dages Mellemrum, har paalagt hende at ligge ganske rolig det meste af Dagen og kun kjøre en lille Tur, naar det er varmt. Om at se noget af Rom er der naturligvis for hendes Vedkommende slet ikke Tale, men blot hun maa kunne komme sig, gjør det jo ingen Ting, og, sød og god som hun er, finder hun sig taalmodig i det.

Hvad mig selv angaaer, befinder jeg mig vel, fraregnet en god Portion Nervøsitet over min Kones Sygdom. Det er et Skaar i min Glæde, at jeg ikke mere kan have hende med paa de daglige Expeditioner, men ellers har jeg kun Grund til at være fornøjet med det

[2]

hittidige Udbytte af vor Rejse. Det er kun altfor overvældende, meget Skjønt at skulle fordøje paa saa kort en Tid, og det er mig f.eks. i Øjeblikket umulig at fortælle Dem blot nogenlunde klart, hvorledes jeg har faaet adskillige af mine Begreber om Kunst grundig endevendt. Naar jeg er kommen til Ro hjemme, skal jeg prøve paa at skildre det. Kun saameget kan jeg allerede nu erklære, at det er min faste Overbevisning, at en Maler som De, med Deres høje og rigtige Forestillinger om, hvad Kunst er, burde se at komme herved snarest mulig, om De saa skulde stjæle Pengene til Rejsen.

Jeg længes efter at høre noget om Foraarsudstillingen. Man har skrevet til mig, De har faaet Deres fleste Billeder refuseret. Det synes mig at maatte kunne være en Ære ved dette Akademie, hvor man har Dumhed og Uforskammethed nok til at ansætte Frants Henningsen. Det er dog utrolig overhovedet, som Demoralisationen er stor i Danmark. Se nu til Ola Hansson, som har vovet i "Freie Bühne"¹ at skildre Georg Brandes som en paa Grund af sin Karakter ... boycottet og isoleret Mand. Og véd De saa, at samme O.H. otte Dage efter sit "Besøg" hos os søgte Edv. Brandes, fordi han skulde have en Bog ud. Og paa anden Haand erfarer jeg, at Vald. Vedel ogsaa har gjort Front mod Brandes, og Pingel (!) ogsaa!! Havde jeg været

[3]

hjemme nu, ... troer jeg, jeg vilde have agiteret for en Skrivelse til "Freie Bühne", en Fællesudtalelse fra Brandes' Venner, – blot for at have kunnet fritage Brandes for at svare paa en Beskyldning ... fra en Herre som O.H.

Men som sagt: jeg vilde gjerne høre noget om Udstillingen. Hvad siger Malerne, og hvad siger Kritiken, eller har den sidste ikke talt endnu? Jo det er sandt, jeg har læst

nogle inderlig slette Anmeldelser af den for sin Begavelse berømte Michaëlis. Hvorledes blev Christiansens Portræt? Hvorledes blev Deres egen "Frelsens Hær", og hvilke Billeder var det, man kasserede for Dem.

[4]

Jeg har haft et langt Brev fra Raffaëlli, som omsider havde faaet Berendsen til at oversætte min Afhandling for sig. Det indeholdt nogle slaaende og træffende Bemærkninger om de Indtryk, han havde faaet af den danske Kunst paa Verdensudstillingen. Han sagde paa en meget høflig Maade, hvad De sidst skrev: at de danske Kunstnere var nogle Bønder. Men jeg har ikke Brevet hos mig, og kan derfor ikke nøjere Gjengive dets Indhold.

Naar De faar Tid, maa De være god og skrive til os, det er min Kones bedste Adspredelse at faa Breve. Modtag hjærtelige Hilsener fra os begge. Deres hengivne
Emil Hannover

¹ Her henvises til Ola Hanssons artikel "Georg Brandes und die Skandinavische Bewegung" i Freie Bühne, I, 8 (26. marts 1890).

Kjære Ven,

Hotel de midi. Via delle Finanze
Rom. d. 16. IV. 90

Jeg tænker mig, De længe efter at have noget nærmere om min
Kones Helbred. Jeg har været saa optaget, at vi først i Dag gik
til at skrive til Dem, hvad jeg for længe siden burde have gjort.
Det var desværre sørgelig Resultatet, som Undersøgelsen af min
Kone her i Rom gav. Dr. Brüll foreskrev hele den venstre Lunge
angreb, og vi har været aldeles fortvivlede. Men har det bekræftet
os noget, at der har været god Hæmning i de 14 Dage, vi har
tilbragt her, hvorefter Dr. Brüll sluttede, at det hvert Fald en
væsentlig Del af Ondet er akutt og altsaa vil kunne haves, —
forhaabentlig. Man mener, at min Kone ved sin Afrejse
har haft en Lungehindebetændelse, som paa Rejsen naturligvis
har udviklet sig. Man har nu taget hende ganske indtil
Rehabilitering, undersøger hende med for Dages Mellemrum,
har prøvet hende at ligge ganske rolig det meste af
Dagen og kun rejse en lille Tur, naar det er varmt.
Om at se noget af Rom er der naturligvis for hende
Vestkammeret slet ikke Tale, men blot hvis man kunne
komme sig, gjør det jo ingen Ting, og, så og så som hun
er, finder hun sig traaløst i det.
Hvad mig selv angaar, befunder jeg mig vel, foragtet
en god Portion Nervøsitet over min Kones Sygdom.
Det er et Skæar i min Glæde, at jeg ikke mere kan
have hende med paa de daglige Expeditioner, men
alligevel har jeg kun Grund til at være fornøjet med det

historige Udsigt af vor Rejsen. Det er kun ^{over} altfor væsentligt, meget
Skjænt at skille fortøj på saa kort Tid, og det er mig
der i Øjeblikket nemlig at fortælle Dem blot noget
klart, hvorefter jeg har faaet atskilte af mine Begreber
om Kunst ganske anderledes. Naar jeg er kommen til
Der hjemme, skal jeg prøve på at skille det. Kun saameget
kan jeg allerede nu erklære, at det er min faste Overbe-
visning, at en Maler som De, med Deres høje og rigtige
Forestillinger om, hvad Kunst er, burde se at komme
hjemme snarest muligt, om De saa skulde stjale Pengene
til Rejsen.

Jeg længe efter at høre noget om Forårsrejsningen.
Man har skrevet til mig, De har faaet Deres fleste

Stilleben refuseret. Det synes mig at maatte kunne være
en Brev ved dette Akademi, hvor man har Dæmning
og Uforskammethed nok til at ansætte Hants Henningsen.
Det er dog intet overhovedet, som Demoralisationen
er sta i Danmark. Se nu til Ole Hasson, som har
vovet i "Hans Børn" at skille Georg Brandes som
en på Grund af sin Karakter og Boycotter og
isoleret Mand. Og ved De saa, at samme O. H. om
Dag efter sit "Besøg" hos os søgte E. V. Brandes,
fordi han skulde have en Dag til. Og på anden
Mand afaar jeg, at Val. Vedel ogsaa har gjort Hent
mod Brandes, og Ringel (!) ogsaa!! Haste jeg vant

hjemme nu, ~~og~~ troer jeg, jeg vilde have agteret for
en Skrivelse til Herr Büchse, en Tælleuskkalede for
Brudes' Venner, - blot for at have kiømt fritage
Brudes for at svare paa en Beskyldning, ~~men~~ for en
Herr som O. M.

men som sagt: jeg vilde gjerne høre noget om Udstillingen.
Hvad siger Malerne, og hvad siger Kritikerne, eller har
den sidste ikke talt endnu? Jo det er sandt, jeg har læst
noget indseelig rætte Anmeldelser af den for sin Begavelse
berømte Michailis. Hvorledes blev Christianens Portræt?
Hvorledes blev den egen - Hilsens Hæd, og hvilke
Billeder var det, man kasserede for den.

Jeg har haft et langt Brev fra Raffalli, som omvendt
havde faaet Berenssen til at oversætte min afhandling
for sig. Det indeholdt nogle stærke og hæftende Be-
mærkelser om de Læstings, han havde faaet af den
danske Kunst paa Verdensudstillingen. Han sagde ogsaa
en meget høflig Maade, hvad De sidst skrev: at de
danske Kunstnere var nogle Bønder. Men jeg har ikke
Brevet hos mig, og kan derfor ikke nøjere gengive dets
Indhold.

Naa De faaar tid, naar De være god og skrive til os; det
er min Kones bedste Adspættelse at faa Brev. Modtag
hjertelig Hilsener fra os begge. Deres hengivne

Emil Hannover